

Deel 1

Ze loopt gewoon weg

De lat licht hoog

Op het schoolplein, in de sneeuw, één spoor voetstappen. De voeten van Harriëtte en haar vriendje Jacob zijn nog even groot. Een stukje verderop in de witte zandbak gaan de sporen allebei een andere kant uit. Rondje om het klimrek en dan zijn ze weer samen. De vader van Jacob Stolk had toen nog werk. De grote broer van Jet Kleiweg woonde nog thuis. Het schoolplein was om te spelen. De bloemetjesstraat waar ze wonen bestaat uit drie rijen huisjes met bloemen in de kleine tuintjes. Een schooltje met een plein waar de vele kinderen van de straat samen spelen.

Een ander schoolplein, een andere tijd. Juf Harriëtte, door collega's soms Jet genoemd, staat achter een dikke glazen plaat of eigenlijk in een dikke mist tijdens het speelkwartier. In grote stappen is haar wereld kleiner geworden. De ervaring niet door de ruit heen te komen heeft ze al zo lang. Het leven bestaat de laatste tien jaar uit werken op school en thuis slapen. Juf Harriëtte leeft als kluizenaar: om haar werk goed te doen moet ze als kluizenaar leven. Haar werk goed doen is Het Hoogste Doel. De lat ligt hoog en zo is het altijd geweest.

Ergens was iets mis gegaan. Dat begreep zij ook wel.

Harriëtte Kleiweg wordt Jet genoemd als ze vijf is. Met de papieren verjaardagsmuts over haar twee staartjes, is ze echt jarig. Het is nog vroeg en het is een zomerse dag. Haar vriendje Jacob woont vlakbij, hij is het tweede jongetje van Karel en 'tante' Loes. Hij komt de tuin in. Hoopt om negen uur in de ochtend al op verjaardagstaart. Papa en mama hebben binnen slingers opgehangen. In de tuin is het al groen geworden. Er bloeien paarse siringen en de bedwelmende geur hangt als een knuffeldier tegen je wangen.

Zo voelt Jet dat, Jet voelt veel. Op de tuintafel staat de taart met aardbeitjes en vijf kaarsjes. Jacob heeft een cadeau bij zich en Suze, haar grote zus, bewaakt

Op de kar van Karel

Karel Stolk, de buurman, heeft een vrije dag. Met een grote handkar staat hij bij het hek van de school waar Kleine Jet en Jacob op zitten. Edward de broer van Jacob zit bij Suze, het zusje van Jet in de klas. Erik, haar grote broer zit in een andere klas. Karel heeft een zak krentenbollen bij zich. Die deelt hij uit als de kinderen bij de witte handkar komen. Hij tilt de kinderen in de handkar. De witte maillot van Jet krijgt een gat. Ze ziet hem groter worden nu ze op de houten planken zit. Haar knie is ook een beetje geschaafd. Maar ze hoeft niet te huilen gelukkig. Ze schrikt en kijkt naar Karel als hij Erik een duw geeft. Ze weet niet wat er aan de hand is, maar Erik valt van de duw. Hij valt op de stoep. Is Erik dan weer boos geworden? denkt Harriëtte. Karel lacht hard, hij stuurt de kar vlug de weg op. De kinderen moeten zich goed vasthouden, ze zingen liedjes met Karel. Erik zit op de stoep bij de school en hij heeft een rood hoofd, hij is zo boos dat hij moet huilen. Harriëtte eet van haar krentenbol, ze zingt niet mee maar kijkt naar haar broer tot de kar de hoek omgaat. Zou ze het maar vast aan mama vertellen? Van het duwen?

Juf Harriëtte probeert te ontsnappen aan het praten van de dame in de klas. Ze zit in de kring met haar kinderen. Johan heeft de beurt om te vertellen. Zijn vader is vertrokken, het kind is zo boos, maar toch vertelt hij erover in de kleine groep. Nu ze de helft van de groep heeft maakt ze tijd om bij te praten met de kinderen. Er wordt geluisterd, de kinderen zijn muisstil. De deur van de klas gaat open. Met een onhandige stapel open schriftjes stapt de dame binnen en kijkt niet op of om. ‘Het ging zo goed, ik heb gisteren moeten optreden, maar nu was het zo leuk.’ Ze heeft een harde stem. Niemand durft iets te zeggen, alle koppie’s draaien naar haar. Johan kijkt vertwijfeld naar Harriëtte, met grote ogen zit het kind nog in zijn verhaal. Jet verbaast zich over zoveel onnozelheid en roept haar toe: ‘Je stoort! We hebben kringgesprek’, zegt ze dan wat zachter.

Als dan de volgende morgen de wekker gaat hoort ze het vloeken nog in haar hoofd. Het servies ligt op de grond en de stoelen zijn omgevallen in de keuken. Het was er weer. Er is iets losgeraakt en de boel begint te schuiven.

Jet leunt eindelijk naar achteren op haar stoel en zegt dan: ‘het slapen gaat rot, het eten is lastig en bij de psycholoog is het zwaar.’

Dit laatste had ze van te voren niet bedacht, maar het is precies goed. Dit geeft een beetje zelfvertrouwen, zomaar ineens. Deze keer komt voor het eerst haar loopbaan ter sprake. Al eerder? Ja, al eerder.

De psycholoog vraagt ook hoe het gaat en Jet kan trots vertellen dat het bij de bedrijfsarts deze keer rustig was. Een fijn gesprek gehad. ‘Je doet me denken aan een krijger’, zegt de psycholoog.

Eindelijk dringt het goed door: je bent gewoon ziek en dat is echt waar, maar het komt vast weer goed.

Inzet en goede wil

Het is alsof je verkeerd bent afgesteld, Jet. Iedere dag om zeven uur de dag beginnen. Wassen aankleden en aan de werktafel gaan zitten. Nadenken over de vragen van het re- integratie traject: huiswerk maken dus. De vragen beantwoorden over competenties en valkuilen. ‘Lesgeven kan je toch?’ Welnee. Leven volgens de klok en proberen vol te houden. De dagen zijn zo vol, het huishouden moet ook goed gebeuren, ik zou beter moeten eten. Iedere vorm van bezieling ontbreekt.

En dan komt als donderslag bij heldere hemel: het meisje is kwijt. Waar in het woud is ze achtergebleven? In de kamer bij de psycholoog is dit ook aan het doorkomen. Het is niet meer alleen maar verzuipen, het is nu zoeken.

‘Hoe gaat het met je?’ ‘Goed.’ De psycholoog wacht want misschien komt er nog meer. Dan: ‘Waar wil je het over hebben?’ ‘Ik krijg het huis niet schoon.’ De psycholoog wacht weer op meer.

Harriëtte zit te wiebelen op haar stoel. Aankijken kan ze niet, haar ogen doen raar. Gewoon iemand aankijken, ze kan haar ogen niet rustig krijgen. Is dit nieuw? Wat komt er dan binnen? De ademhaling is hoog, maar dat weet ze niet. Haar handen bibberen, daar heeft ze wel last van. Denken lukt niet: wat nu? Haar gezicht begint te gloeien. Ze voelt haar ogen warm worden, nee niet huilen nu.

‘Leg je handen maar op je buik, dan kan je beter ademen’, zegt de psycholoog. Ze blijft stil verder. Jet legt haar hand op haar buik en het stil zitten lukt beter, haar handen bibberen niet meer zo. Ze is. Heel even maar. Intussen meer tranen, maar geen paniek.

Jet verontschuldigt zich over zoveel warrigheid, vorige week was ze ook al zo vrolijk. ‘Dit gebeurt bij anderen ook hoor’, zegt de psycholoog. Het mag allemaal. Is dit ruimte innemen? Jet hoort het zichzelf vragen: is dit ruimte innemen? ‘Dit is eng’, zegt ze er achteraan.

Ze is. ‘Hoe is dat?’ vraagt de psycholoog. Er komt een onrust over haar, de arme ziel wil alleen maar weg. ‘Au’, zegt ze dan. Heel even, toch proberen, weer zegt ze au.

‘Wat doet zo’n zeer?’ vraagt de psycholoog.

Ik zit in de keuken aan de eettafel met het tafellaken eroverheen. We eten warm en zijn met z’n zessen. Zodra papa de bijbel uit de kast pakt knijp ik mijn vuisten tot mijn knokkels wit worden. Ik kijk naar broer. Hij zit Kleinzusje te plagen met geluidjes in haar oortje. Heel zachtjes maar zo irritant. Wat nog erger is is het gefluister dat daarna volgt, eerst door Suze dan mama, uiteindelijk papa. Allemaal proberen ze hem te laten stoppen maar dat lukt niet. Want op den duur gaat zusje huilen, krijsen als Erik haar op schoot wil nemen. Meestal leest papa gewoon door en als hij klaar is geeft Erik de baby aan mama en trekt hij aan het tafellaken. Dan klettert alles op de grond, steeds weer. Hij gaat ook wel eens zachtjes trommelen met zijn vingers op tafel, papa doet zijn stem dan wat harder. Ik maak vuisten van mijn handen of duw mijn voeten tegen de grond.

‘Het gedoe van **Weg willen** is er weer’, zegt ze dan. ‘Ik ben er wel maar ... verder weet ik het niet.’

‘In jezelf gekeerd’, zegt de psycholoog.

Jet begint er een klein beetje van te begrijpen. Binnenkant.

Men dramt, want dat moet.